

Libellen Inventarisatie

Natuurmonumentengebieden

Hollands Ankeveen (oost)
en
Stichts Ankeveen (west)

In

2008

W.J.A. Hoeffnagel
Ankeveen

Copyright 2008

W.J.A. Hoeffnagel

Mr. J.C. Buhrmannlaan 54

1244 PH Ankeveen

035-6919356

w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl

Alle foto's door de auteur en in de beide gebieden genomen.

Inhoud

1.	Inleiding.....	5
2.	Methode.....	7
2.1	Hollands Ankeveen (Oost).....	7
2.2	Stichts Ankeveen (West).....	7
3.	Resultaten Hollands Ankeveen	9
3.1	Hollands Ankeveen (1-6-2008)	9
3.2	Hollands Ankeveen (8-6-2008)	9
3.3	Hollands Ankeveen (6-7-2008)	11
3.4	Hollands Ankeveen (20-9-2008)	12
4.	Resultaten Stichts Ankeveen.....	13
4.1	Stichts Ankeveen (7-6-2008).....	13
4.2	Stichts Ankeveen (21-6-2008).....	14
4.3	Stichts Ankeveen (31-8-2008).....	15
5.	Conclusies.....	17
5.1	Bespreking doelsoorten	18
5.2	Bespreking gebieden.....	18
6.	Literatuur	19

Libelleninventarisatie Hollands Ankeveen & Stichts Ankeveen 2008

Tabellen

1.	Bezoekgegevens.....	7
2.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 1-6-2008.....	9
3.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 8-6-2008.....	10
4.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 6-7-2008.....	11
5.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 20-9-2008.....	12
6.	Waarnemingen Stichts Ankeveen 7-6-2008.....	13
7.	Waarnemingen Stichts Ankeveen 21-6-2008.....	15
8.	Waarnemingen Stichts Ankeveen 31-8-2008.....	16
9.	Waarnemingenoverzicht.....	17

Figuren

1.	Vuurlibel.....	5
2.	Vroege glazenmaker.....	10
3.	Vuurlibel.....	11
4.	Glassnijder.....	13
5.	Bruine korenbout.....	15
6.	Grote keizerlibel.....	16
7.	Gevlekte witsnuitlibel.....	18
8.	Route Hollands Ankeveen 1-6-2008.....	20
9.	Route Hollands Ankeveen 8-6-2008.....	21
10.	Route Hollands Ankeveen 6-7-2008.....	22
11.	Route Hollands Ankeveen 20-9-2008.....	23
12.	Route Stichts Ankeveen 7-6-2008.....	24
13.	Route Stichts Ankeveen 21-6-2008.....	25
14.	Route Stichts Ankeveen 31-8-2008.....	26

1. Inleiding

In 2008 is vergunning (Vergunning 11) verkregen van de Vereniging Natuurmonumenten om twee gebieden te inventariseren op het voorkomen van Libellen (Odonata). Het betrof de gebieden:

- Hollands Ankeveen (Oost)
- Stichts Ankeveen (West).

Bij deze inventarisatie is met nadruk gezocht naar de doelsoorten die voor de Vereniging Natuurmonumenten van belang zijn. Venwege de onverwachte waarnemingen van de Vuurlibel (*Crocothemis erythraea*) is deze soort aan de lijst van doelsoorten toegevoegd.

De lijst van onderzochte doelsoorten betreft derhalve:

- Vroege glazenmaker – *Aeshna isosceles*
- Groene glazenmaker – *Aeshna viridis*
- Grote keizerlibel – *Anax imperator*
- Glassnijder – *Brachytron pratense*
- Bruine korenbout – *Libellula fulva*
- Vuurlibel – *Crocothemis erythraea*
- Gevlekte witsnuitlibel – *Leucorrhinia pectoralis*.

Buiten de doelsoorten werden alle andere libellensoorten genoteerd.

Figuur 1 Vuurlibel

2. Methode

Beide gebieden zijn een aantal keren bezocht (zie Tabel 1). Vanwege de weersomstandigheden en eigen vakantie lukte het niet om de gebieden vaker te bezoeken.

Waarnemingsdata en weersomstandigheden				
Datum	Lokatie	Bewolking	Windsnelheid	Temperatuur
1-6-2008	Hollands Ankeveen	Half- zwaar	Matig	20 °C
7-6-2008	Stichts Ankeveen	Licht	Weinig	21 °C
8-6-2008	Hollands Ankeveen	Licht	Weinig	23 °C
21-6-2008	Stichts Ankeveen	Half- zwaar	Weinig	23 °C
6-7-2008	Hollands Ankeveen	Half- zwaar	Matig - stevig	24 °C
31-8-2008	Stichts Ankeveen	Licht	Weinig	24 °C
20-9-2008	Hollands Ankeveen	Geen	Stevig	19 °C

Tabel 1 Bezoekgegevens

Tijdens de bezoeken werden de libellensoorten genoteerd waarbij de aantallen van de doelsoorten exact werden bepaald en die van de overige soorten in een aantal categorieën (1, 2, 3, 4, 5, 6 - 25, 26 - 50, 51 - 100 en > 100).

De lokaties van de waargenomen doelsoorten werden met behulp van een Garmin GPSmap 60CSx via Markeerpunten aangegeven op de TOPOnI stafkaart.

2.1 Hollands Ankeveen (Oost)

Dit gebied betreft een open weidegebied met vrij recent nieuw gegraven sloten. Door de relatieve beslotenheid van de wateren en de vrij hoogopgaande oeverbegroeiing is dit gebied zeer geschikt voor libellen.

Het gebied is onderzocht door vier keer in het zomerseizoen van 2008 langzaam langs de oevers te lopen en alle waargenomen soorten te noteren.

2.2 Stichts Ankeveen (West)

Dit gebied betreft een vrij open plassengebied met begroeide eilanden.

Het gebied is onderzocht door drie keer in het zomerseizoen van 2008 met een roeiboot de randen van de openwateren en eilanden af te zoeken en alle waargenomen soorten te noteren.

3. Resultaten Hollands Ankeveen

3.1 Hollands Ankeveen (1-6-2008)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 17.

Tijdens deze ronde werden drie doelsoorten waargenomen op een behoorlijk aantal locaties.

Van de overige soorten viel het voorkomen van de Smaragdlibel op.

Hollands Ankeveen			
1-6-2008			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	003
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	6	004
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	005
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	4	007
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	008
Grote keizerlibel	Anax imperator	1	004
Grote keizerlibel	Anax imperator	1	005
Glassnijder	Brachytron pratense	2	002
Glassnijder	Brachytron pratense	1	003
Glassnijder	Brachytron pratense	2	004
Glassnijder	Brachytron pratense	2	008
Glassnijder	Brachytron pratense	1	009
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Azuurjuffer	Coenagrion puella	> 100	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	> 100	
Grote roodooglibel	Erythromma najas	> 100	
Lantaarntje	Ischnura elegans	51 - 100	
Smaragdlibel	Cordulia aenea	3	
Viervlek	Libellula quadrimaculata	> 100	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	> 100	

Tabel 2 Waarnemingen Hollands Ankeveen 1-6-2008

3.2 Hollands Ankeveen (8-6-2008)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 19.

Tijdens deze ronde werd voor het eerst (voor zover bekend) in de omgeving van de Ankeveense plassen de Vuurlibel waargenomen. Deze soort rukt de laatste jaren steeds verder naar het noorden op. Ook de zeldzame Gevlekte witsnuitlibel werd waargenomen.

Opvallend was verder het grote aantal punten waar de Vroege glazenmaker werd genoteerd.

Hollands Ankeveen			
8-6-2008			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	4	020
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	021
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	022
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	023
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	024
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	025
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	026
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	027
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	4	028
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	029
Grote keizerlibel	Anax imperator	1	024
Grote keizerlibel	Anax imperator	2	025
Bruine korenbout	Libellula fulva	2	020
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	026
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	028
Vuurlibel	Crocothemis erythraea	1	023
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	023
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Azuurwaterjuffer	Coenagrion puella	6 - 25	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	> 100	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	> 100	
Lantaarntje	Ischnura elegans	6 - 25	
Smaragdlibel	Cordulia aenea	26 - 50	
Viervlek	Libellula quadrimaculata	> 100	
Gewone oevelibbel	Orthetrum cancellatum	> 100	

Tabel 3 Waarnemingen Hollands Ankeveen 8-6-2008

Figuur 2 Vroege glazenmaker

3.3 Hollands Ankeveen (6-7-2008)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 21.

Tijdens deze ronde viel wederom het grote aantal Vroege glazenmakers op evenals de tweede waarneming van de Vuurlibel (deze keer een mannetje).

Bij de overige soorten werd de Tengere pantserjuffer waargenomen.

Figuur 3 Vuurlibel

Hollands Ankeveen			
6-7-2008			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	040
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	041
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	043
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	044
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	045
Vuurlibel	Crocothemis erythraea	1	042
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Tengere pantserjuffer	Lestes virens	1	
Houtpantserjuffer	Lesets viridis	1	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	> 100	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	26 - 50	
Kleine roodoogjuffer	Erythromma viridulum	4	
Lantaarntje	Ischnura elegans	> 100	
Viervlek	Libellula quadrimaculata	26 - 50	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	26 - 50	
Bloedrode heidelibel	Sympetrum sanguineum	3	

Tabel 4 Waarnemingen Hollands Ankeveen 6-7-2008

3.4 Hollands Ankeveen (20-9-2008)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 23.

Tijdens deze laatste ronde waren vanwege de stevige wind de waarnemingsomstandigheden verre van optimaal. Er werden deze keer geen doelsoorten waargenomen.

Hollands Ankeveen			
20-9-2008			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
-			
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Lantaarntje	Ischnura elegans	2	
Paardenbijter	Aeshna mixta	6 - 25	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	1	
Bloedrode heidelibel	Sympetrum sanguineum	6 - 25	
Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum	6 - 25	

Tabel 5 Waarnemingen Hollands Ankeveen 20-9-2008

4. Resultaten Stichts Ankeveen

4.1 Stichts Ankeveen (7-6-2008)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 25.

Tijdens deze eerste vaartocht viel ik hoge aantal Vroege glazenmakers op alsmede de Bruine korenbouten. Daarbij moet wel aangetekend worden dat de afstanden tussen de markeerpunten groter zijn dan bij de bezoeken aan Hollands Ankeveen.

Stichts Ankeveen			
7-6-2008			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	010
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	011
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	013
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	4	007
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	016
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	017
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	018
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	019
Glassnijder	Brachytron pratense	1	018
Glassnijder	Brachytron pratense	1	019
Bruine korenbout	Libellula fulva	2	011
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	012
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	015
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	016
Bruine korenbout	Libellula fulva	3	018
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	26 - 50	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	> 100	
Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula	26 - 50	
Lantaarntje	Ischnura elegans	6 - 25	
Smaragdlibel	Cordulia aenea	6 - 25	
Viervlek	Libellula quadrimaculata	26 - 50	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	6 - 25	

Tabel 6 Waarnemingen Stichts Ankeveen 7-6-2008

Figuur 4 Glassnijder

4.2 Stichts Ankeveen (21-6-2008)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 27.

Wederom is de Vroege glazenmaker de meest waargenomen doelsoort.

Stichts Ankeveen			
21-6-2008			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	032
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	033
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	035
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	036
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	037
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	038
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	039
Glassnijder	Brachytron pratense	1	034
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	034
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	> 100	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	> 100	
Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula	2	
Lantaarntje	Ischnura elegans	6 - 25	
Viervlek	Libellula quadrimaculata	6 - 25	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	51 - 100	

Tabel 7 Waarnemingen Stichts Ankeveen 21-6-2008

Figuur 5 Bruine korenbout

4.3 Stichts Ankeveen (31-8-2008)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 29.

Tijdens deze laatste vaartocht werden geen doelsoorten waargenomen. Wel opvallen waren de vele Paardenbijters en de drie Bruine glazenmakers.

Stichts Ankeveen			
31-8-2008			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
-			
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	51 - 100	
Kleine roodoogjuffer	Erythromma viridulum	26 - 50	
Lantaarntje	Ischnura elegans	51 - 100	
Bruine glazenmaker	Aeshna grandis	3	
Paardenbijter	Aeshna mixta	> 100	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	3	
Bloedrode heidelibel	Sympetrum sanguineum	26 - 50	
Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum	51 - 100	

Tabel 8 Waarnemingen Stichts Ankeveen 31-8-2008

Figuur 6 Grote keizerlibel

5. Conclusies

Na vier bezoeken aan Hollands Ankeveen en 3 bezoeken aan Stichts Ankeveen is een redelijk goed beeld ontstaan van de aanwezige libellensoorten in deze gebieden. Het eindresultaat is te zien in Tabel 9. Het eindresultaat van 19 soorten voor Hollands Ankeveen en 15 soorten voor Stichts Ankeveen na één seizoen waarnemen is zeker behoorlijk te noemen zeker gezien de weersomstandigheden die frequenter bezoeken niet zinvol maakten.

Om een duidelijker beeld te krijgen zou minimaal nog een extra inventarisatiejaar nodig zijn. Ervaring met libelleninventarisaties van 1998 - 2004 van de Zanderij Crailo van Het Goois Natuurreservaat laat een groei zien in het aantal waargenomen soorten van 14 (1998) tot 22 (2003). Over de waarnemingsjaren werden in totaal 27 soorten waargenomen.

Resultaat van de Inventarisatie		
Doelsoorten	Hollands Ankeveen	Stichts Ankeveen
Vroege glazenmaker	X	X
Groene glazenmaker		
Grote keizerlibel	X	
Glassnijder	X	X
Bruine korenbout	X	X
Vuurlibel	X	
Gevlekte witsnuitlibel	X	
Aantal doelsoorten soorten	6	3
Overige soorten		
Tengere pantserjuffer	X	
Houtpantserjuffer	X	
Azuurwaterjuffer	X	
Variabele waterjuffer	X	X
Grote roodoogjuffer	X	X
Kleine roodoogjuffer	X	X
Vuurjuffer		X
Lantaarntje	X	X
Bruine glazenmaker		X
Paardenbijter	X	X
Smaragdlibel	X	X
Viervlek	X	X
Gewone oeverlibel	X	X
Bloedrode heidelibel	X	X
Steenrode heidelibel	X	X
Aantal overige soorten	13	12
Totaal aantal soorten	19	15

Tabel 9 Waarnemingen overzicht

5.1 Bespreking doelsoorten

Doelsoorten:

- Vroege glazenmaker: Is in beide gebieden de meest voorkomende doelsoort.
- Groene glazenmaker: ontbreekt in Hollands Ankeveen hetgeen verklaard kan worden door het volledig ontbreken van Krabbescheer. In Stichts Ankeveen is deze soort ook niet aangetroffen. Ook daar ontbreekt Krabbescheer op een klein veldje na (Zie Figuur 12; Markeerpunt 58).
- Grote keizerlibel: Voor een in Nederland algemene soort waren de waarnemingen teleurstellend zowel in aantallen exemplaren als in aantallen lokaties.
- Glassnijder: Typische laagveensoort die echter wat minder voorkwam dan verwacht.
- Bruine korenbout: Typische laagveensoort die echter wat minder voorkwam dan verwacht.
- Vuurlibel: Verassende verschijning van deze in noordelijke richting oprukkende soort in Hollands Ankeveen met zowel een mannetje als een vrouwtje. Dit kan mogelijk voortplanting en uitbreiding over het gebied tot gevolg hebben.
- Gevlekte witsnuitlibel: Slechts één waarneming van één exemplaar maar deze soort is in het Gooi erg zeldzaam. De meeste exemplaren worden op de Kromem Rade gezien.

5.2 Bespreking gebieden

Gebieden:

- Hollands Ankeveen: Door de afwisseling van het landschap en de kleine wateren met oeverbegroeiing is hier een beschut milieu ontstaan waar veel libellensoorten zich thuis voelen. Dit resulteert dan ook in de hoogste aantallen soorten (zowel van de doelsoorten als van de overige soorten). Ook in aantallen zijn hier hoger dan in Stichts Ankeveen.
- Stichts Ankeveen: Met name het vele open water zorgt voor een winderig milieu waar veel soorten moeite mee hebben. De meeste soorten worden dan ook waargenomen in de beschutte inhammen met hoge oeverbegroeiing. Het resultaat is wel dat de aantallen soorten en aantallen exemplaren lager zijn dan in Hollands Ankeveen.

Figuur 7 Gevlekte witsnuitlibel

6. Literatuur

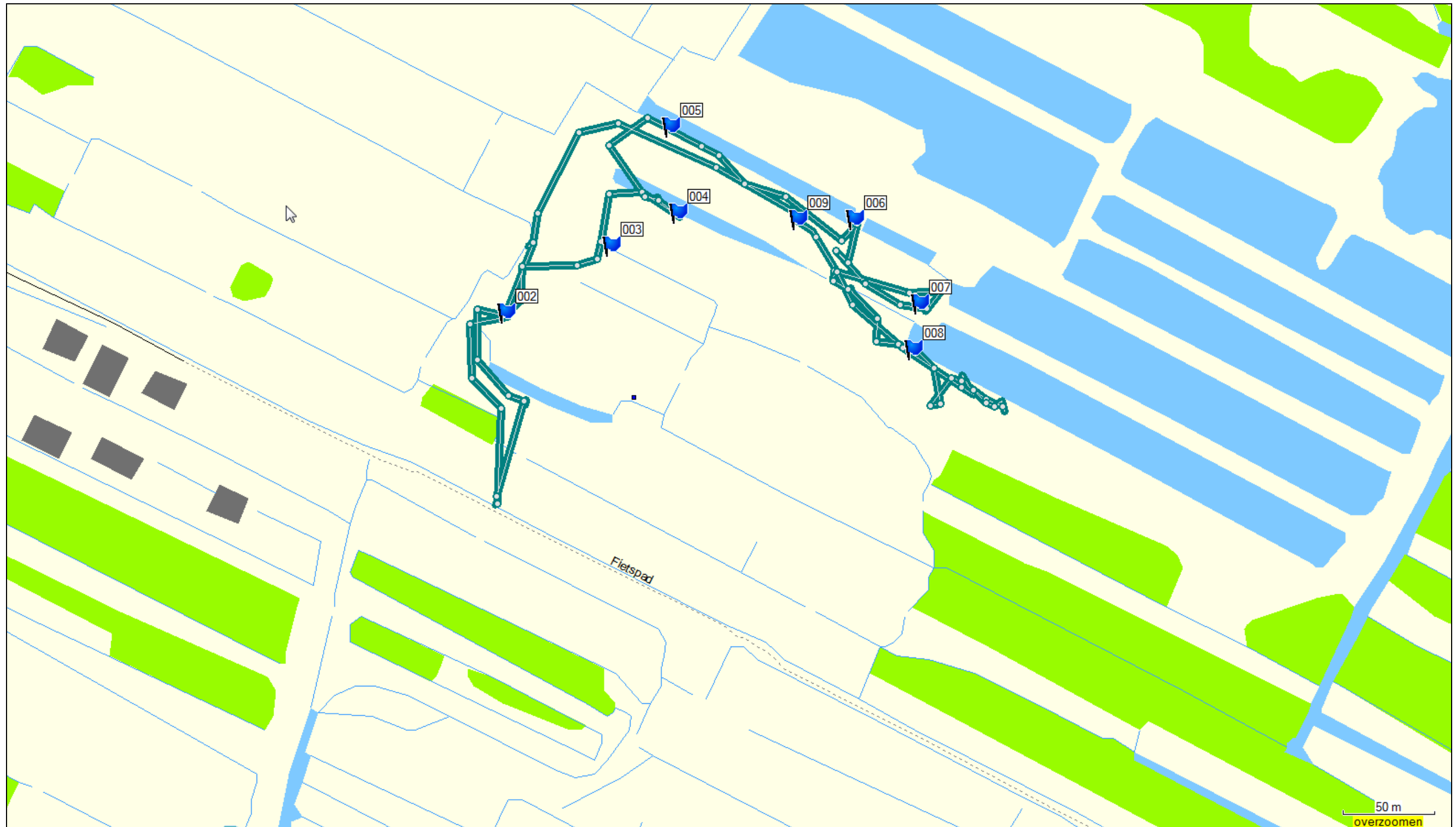
Bos, F. e.a. – Veldgids Libellen (2007) KNNV Uitgeverij 5^e druk

Dijkstra, K.D. – Field Guide to the Dragonflies of Britain and Europe (2006) British Wildlife Publishing

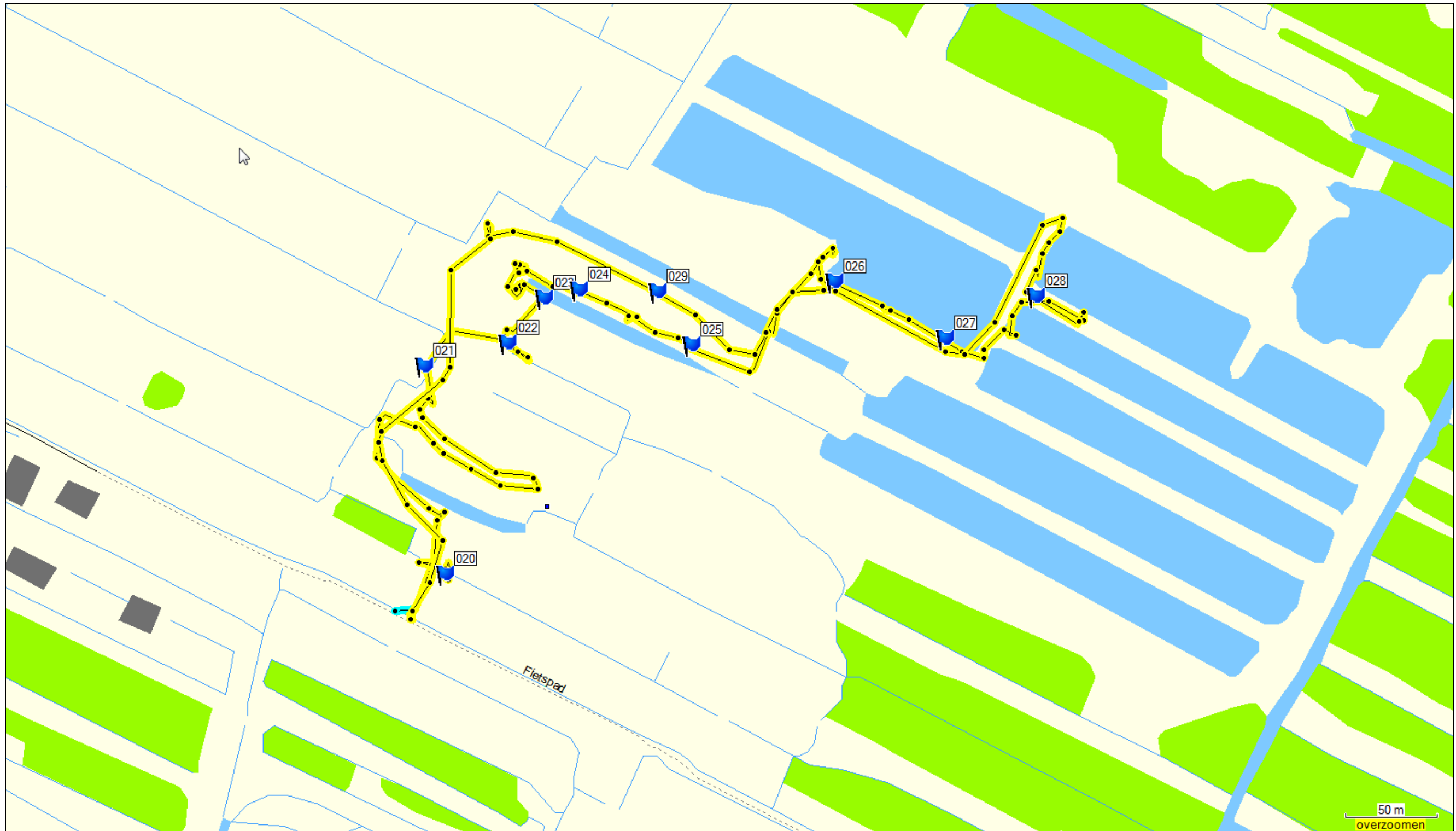
Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie – Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen (Brachytron Jrg.11(2), augustus 2008)

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie – De Nederlandse Libellen (Odonata) (2002) KNNV Uitgeverij

Figuur 8 Route Hollands Ankeveen 1-6-2008

Figuur 9 Route Hollands Ankeveen 8-6-2008

Figuur 10 Route Hollands Ankeveen 6-7-2008

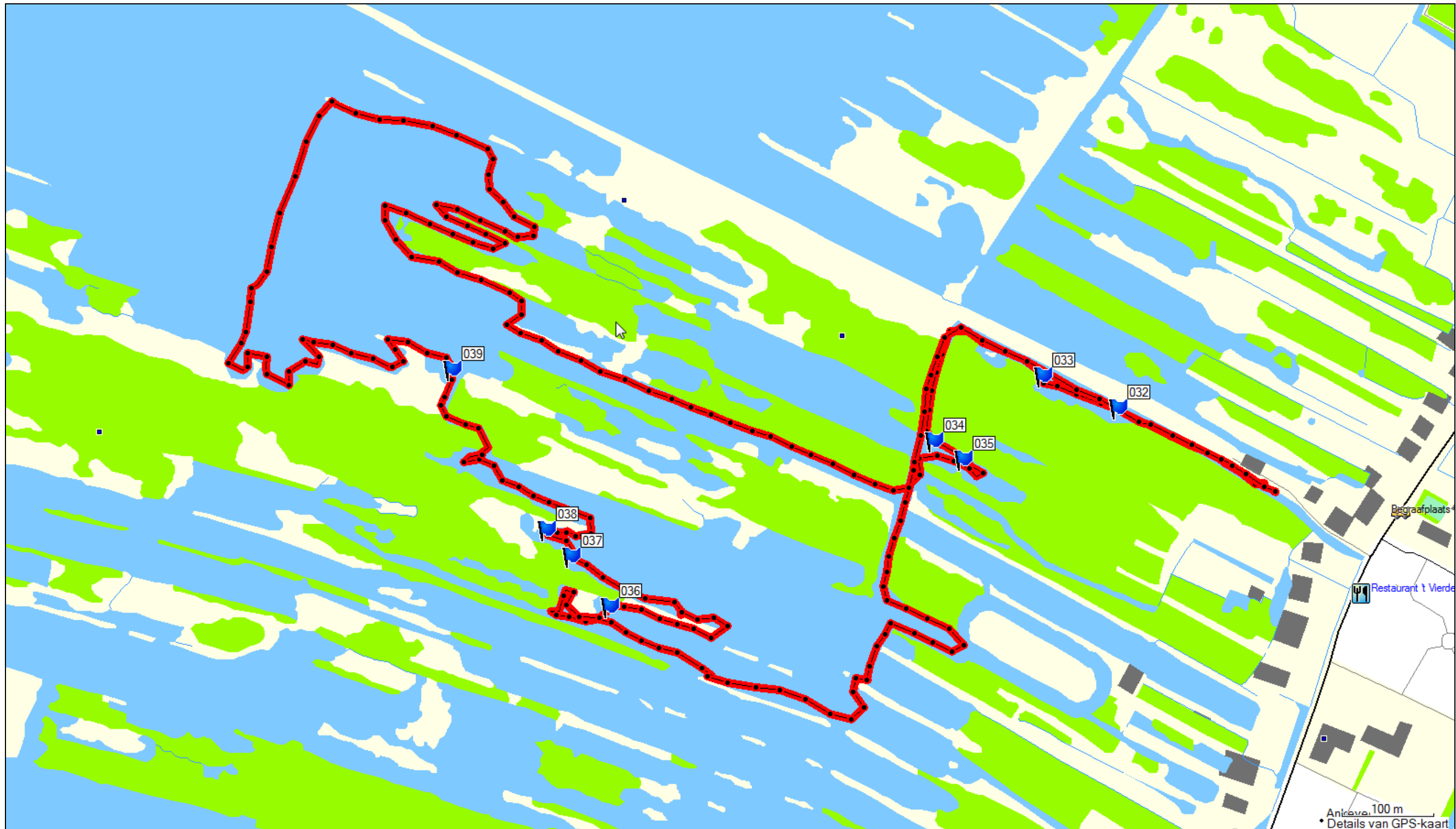

Figuur 11 Route Hollands Ankeveen 20-9-2008

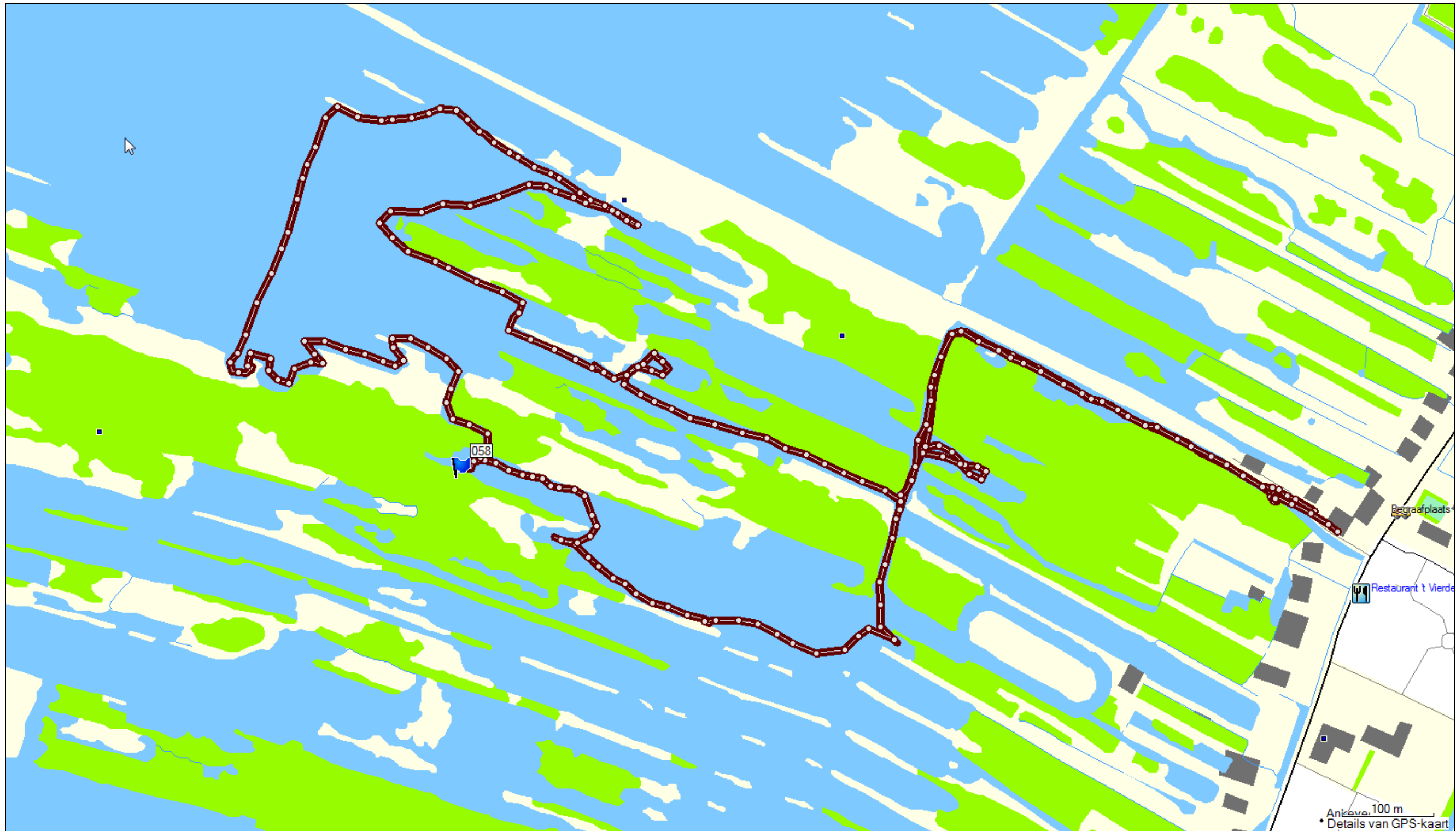

Figuur 12 Route Stichts Ankeveen 7-6-2008

Figuur 13 Route Stichts Ankeveen 21-6-2008

Figuur 14 Route Stichts Ankeveen 31-8-2008